

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 142/2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Τμήμα Β΄
Συνεδρίαση της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2024**

Σύνθεση

Προεδρεύων: Χρήστος Μητκίδης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., κωλυομένης της Προέδρου του Τμήματος Αθηνάς Αλεφάντη, Αντιπροέδρου ΝΣΚ.

Μέλη: Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Αγγελική Καστανά, Αναστασία Ζαφειριάδου, Παναγιώτης Δημόπουλος, Θεόδωρος Στριλάκος, Μαρία Γεωργιάδη, Διονύσιος Ζαχαρόπουλος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Βασιλική Παπαγιαννοπούλου, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτοκόλλου 170035/8-8-2024 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών/Γενικής Γραμματείας Υποδομών/Ειδική Υπηρεσία Δημοσίων Έργων Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίων Νήσων/Τμήμα Κατασκευής Έργων.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται: α) Αν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 3669/2008 (που κωδικοποιεί τις αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 10 του ν. 1418/1984 και 40 του π.δ/τος 609/1985) γεννάται υποχρέωση καταβολής από το Δημόσιο, ως κύριο του έργου, τόκων υπερημερίας εξαιτίας καθυστέρησης εξόφλησης λογαριασμού δημοσίου έργου, στην περίπτωση που κατά χρόνο υποβολής του λογαριασμού στη Διευθύνουσα Υπηρεσία για έλεγχο και έγκριση, αλλά και περαιτέρω για πληρωμή, ο ανάδοχος δεν προσκομίζει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά πληρωμής και

β) Σε περίπτωση που κριθεί ότι η έγκριση μεταγενέστερου λογαριασμού που περιλαμβάνει τόκους υπερημερίας του κυρίου του έργου για καθυστέρηση στην εξόφληση προγενέστερου λογαριασμού έγινε μη νόμιμα από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, σε ποιες περαιτέρω ενέργειες υποχρεούται να προβεί η Διοίκηση.

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Β΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1. Ύστερα από δημόσιο μειοδοτικό διαγωνισμό που διενεργήθηκε στις 7-10-1998, ανατέθηκε στην Κοινοπραξία των εταιρειών με την επωνυμία «Γ.Ν. ΑΛΕΞΙΟΥ Α.Τ.Τ.Ε.Β.Ε.-Α.Τ.Τ.Ε.Ν.Ε. Α.Ε.» (εφεξής «ανάδοχος»), η εκτέλεση του έργου «Ολοκλήρωση Κατασκευής Κόμβου Κ1 και των Συνδέσεων της Ευρείας Παράκαμψης Πατρών (Ε.Π.Π.) με τη Ν.Ε.Ο. και Π.Ε.Ο. Κορίνθου- Πατρών από χ.θ. 0+000 έως χ.θ.1+050 της Ε.Π.Π.» (εφεξής «έργο») αντί συνολικού ποσού 14.793.859,76 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). Η σύμβαση υπογράφηκε στις 25-2-1999 με ημερομηνία περαίωσης του έργου στις 28-08-2000. Με διαδοχικές παρατάσεις των προθεσμιών, το έργο περαιώθηκε στις 29-02-2004 και εκδόθηκε σχετικά η βεβαίωση περαίωσης του Προϊσταμένου του Τμήματος Κατασκευών Πάτρας της ΕΥΔΕ-Αυτοκινητόδρομος ΠΑΘΕ με αρ. πρωτ. ΠΤ/ΦΚΠΤ8.00/ ΧΡ4/1261/22-4-2004. Μέχρι σήμερα έχουν εξοφληθεί πενήντα τέσσερις (54) λογαριασμοί για το υπόψη έργο και έχει καταβληθεί στον ανάδοχο το ποσό των 52.551.640,18 ευρώ.

2. Κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου ανέκυψαν διαφορές μεταξύ του Δημοσίου και του αναδόχου, σχετικά με την εκτέλεση εργασιών πλέον των συμβατικών που αυτός ισχυρίσθηκε ότι εκτέλεσε, οι οποίες κρίθηκαν με σειρά δικαστικών αποφάσεων, μεταξύ αυτών και τις αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Πατρών (Τμήμα Α' Τριμελές) με αριθμούς Α624/2018 και Α625/2018. Με τις αποφάσεις αυτές υποχρεώθηκε το Δημόσιο στη σύνταξη Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (εφεξής ΑΠΕ) για τη συμπερίληψη των εργασιών που οι ποσότητές τους είχαν προηγουμένως αναγνωρισθεί δικαστικά. Κατά των παραπάνω αποφάσεων το Ελληνικό Δημόσιο άσκησε αιτήσεις αναίρεσης ζητώντας την εξαφάνισή τους, οι οποίες απορρίφθηκαν με τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας με αριθμούς 287/2023 και 288/2023 αντίστοιχα.

3. Σε εκτέλεση των παραπάνω δικαστικών αποφάσεων συντάχθηκε και στη συνέχεια εγκρίθηκε ο 5^{ος} ΑΠΕ του έργου με δαπάνη 52.747.058,77 ευρώ, ο δε ανάδοχος για την πληρωμή του συνέταξε και υπέβαλε στη Διευθύνουσα Υπηρεσία (ΕΥΔΕ Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων) [εφεξής Δ.Υ.] τον 54^ο λογαριασμό πληρωμής. Ο λογαριασμός αυτός εγκρίθηκε εμπρόθεσμα από τη Δ.Υ. στις 05-01-2022 και ακολούθως υποβλήθηκε προς πληρωμή στη Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών (εφεξής «ΔΟΔ») με το έγγραφό της με αρ. πρωτ.11877/17-01-2022. Τα έγγραφα που προσκόμισε ο ανάδοχος και συνόδευαν την αίτηση της Δ.Υ. για την πληρωμή του 54^{ου} λογαριασμού ήταν τα ακόλουθα: α) υπεύθυνη δήλωση (Ν. 1599/86) περί απόδοσης του αναλογούντος ΦΠΑ στο μέλλον, β) βεβαίωση φορολογικής ενημερότητας (για είσπραξη χρημάτων από Φορείς Κεντρικής Διοίκησης) με ημερομηνία λήξης 20-02-2022, γ) αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας ΕΦΚΑ με ημερομηνία λήξης 17-06-2022, δ) υπεύθυνη δήλωση (Ν. 1599/86) περί μη υποχρέωσης καταβολής ασφαλιστικών εισφορών σε άλλο φορέα προ της 31-12-2016, ε) υπεύθυνη δήλωση (Ν.1599/86) περί μη ενεχυρίασης του 54^{ου} λογαριασμού υπογεγραμμένη από το νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρείας με τα στοιχεία του λογαριασμού στα οποία θα κατατεθεί το ποσό πληρωμής της 54^{ης} εντολής πληρωμής, περί εκκαθάρισης, πτώχευσης κλπ., στ) δήλωση μη υποβολής ένστασης, ζ) η 54^η Εντολή Πληρωμής, η) η τελική επιμέτρηση, θ) ο 5^{ος} ΑΠΕ, ι) οι αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Πατρών (Τμήμα Α' Τριμελές) με αριθμούς Α624/2018 και Α625/2018 και λοιπά έγγραφα τηρούμενα στην Υπηρεσία, ενώ δεν προσκομίστηκε τιμολόγιο καθώς και βεβαίωση μη οφειλής ΕΦΚΑ. Μετά την υποβολή και έγκριση του παραπάνω λογαριασμού, ο ανάδοχος υπέβαλε οχλήσεις για την πληρωμή του ως άνω λογαριασμού (ενδεικτικά βλέπ. οχλήσεις με αρ. πρωτ. 96374/31-3-2022, 259914/23-8-2022).

4. Στη συνέχεια, με την απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με αρ. πρωτ. 276965/19-09-2023 (ΑΔΑ:60ΑΑ465ΧΘΞ-ΟΕΝ) υπεγράφη η εντολή κατανομής εξουσιοδότησης πληρωμής η οποία, μεταξύ άλλων, αφορούσε και το υπόψη έργο και εγκρίθηκε η κατανομή πληρωμής σε αυτό ποσού 24.027.363,18 ευρώ που αντιστοιχεί στον 54^ο λογαριασμό του έργου σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν παραπάνω.

5. Ωστόσο κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών του φακέλου του παραπάνω λογαριασμού, η ΔΟΔ διαπίστωσε διάφορες ελλείψεις και για το λόγο αυτό στις 11-10-2023

και 12-10-2023 ζήτησε συμπληρωματικά δικαιολογητικά και συγκεκριμένα γραμμάτια είσπραξης πόρων ΤΣΜΕΔΕ και ΕΜΠ, τιμολόγιο, υπεύθυνη δήλωση περί απόδοσης ΦΠΑ, υπεύθυνη δήλωση περί μη ενεχυρίασης, φορολογική ενημερότητα εν ισχύϊ, αντίγραφο της υποβληθείσας δήλωσης ΦΠΑ, πιστοποιητικό εκπροσώπησης από το ΓΕΜ και φωτοτυπία πρώτης σελίδας βιβλιαρίου ή βεβαίωση της Τράπεζας για το IBAN της αναδόχου εταιρείας. Η ανάδοχος κοινοπραξία απέστειλε στη ΔΟΔ τα παραπάνω δικαιολογητικά με τα από 13-10-2023 και 14-10-2023 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Ειδικότερα, το τιμολόγιο του αναδόχου εκδόθηκε στις 13-10-2023. Η εξόφληση του 54^{ου} λογαριασμού έλαβε χώρα στις 13-11-2023, δια της εκκαθάρισης-εντολής πληρωμής με αρ. πρωτ. 341550/13-11-2023, δηλαδή σε χρονικό διάστημα ενός μηνός από την έκδοση του τιμολογίου.

6. Μετά την εξόφληση του προαναφερθέντος λογαριασμού του έργου, ο ανάδοχος υπέβαλε τον 55^ο λογαριασμό, ποσού 608.195,94 ευρώ, που αντιστοιχεί σε τόκους υπερημερίας λόγω καθυστέρησης σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, εξόφλησης του 54ου λογαριασμού. Η Δ.Υ. ενέκρινε το λογαριασμό και στη συνέχεια απέστειλε στη ΔΟΔ τον εγκεκριμένο λογαριασμό με την εντολή πληρωμής και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, με το έγγραφό της με αρ. πρωτ. 36032/06-02-2024. Ακολούθησε η έκδοση της απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με αρ. πρωτ. Β/ΣΕΡ013/ΟΔ/ΔΙ2/78188/12-03-2024 (ΑΔΑ: Ψ3ΓΟ465ΧΘΞ-Φ06) με την οποία εγκρίθηκε η δέσμευση προϋπολογισμού για το ποσό των 608.195,94 ευρώ (χωρίς να προκαλείται υπέρβαση του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του ενάρθρου έργου 2021ΣΕ07120006 της ΣΑΕ 071/2 του Π.Δ.Ε.).

7. Μετά από το σχετικό έλεγχο, η ΔΟΔ με το έγγραφό της με αρ. πρωτ.82805/20-03-2024 επέστρεψε στη Δ.Υ. το αίτημα πληρωμής του 55^{ου} λογαριασμού αρνούμενη την εξόφλησή του, με το αιτιολογικό ότι δεν υφίσταται υπαιτιότητα του κυρίου του έργου από τη μη πληρωμή του 54^{ου} λογαριασμού εντός χρονικού διαστήματος ενός μηνός από την υποβολή του, και επομένως δεν γεννάται υποχρέωση καταβολής τόκων υπερημερίας, για όλο το χρονικό διάστημα κατά το οποίο διαρκεί η παράλειψη του αναδόχου να υποβάλει τα δικαιολογητικά πληρωμής που αποτελούν νόμιμη υποχρέωσή του και δήλωσε ότι στην περίπτωση που η Δ.Υ. επιμένει στην εκτέλεση της εντολής της, πρέπει να τηρηθεί η διαδικασία του άρθρου 26 του ν. 4270/2014.

8. Σε απάντηση του παραπάνω εγγράφου, η Δ.Υ. απέστειλε στη ΔΟΔ το έγγραφό της με αρ. πρωτ. 94483/01-04-2024, αναφέροντας μεταξύ άλλων ότι, σύμφωνα με την ισχύουσα για το έργο νομοθεσία, ο έλεγχος και η έγκριση του λογαριασμού γίνονται εντός μηνός από την υποβολή τους, και ότι το τιμολόγιο προσκομίζεται στην υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής που διενεργεί τις πληρωμές, μετά από σχετική ειδοποίησή του, χωρίς να γνωρίζει για καθυστέρηση του αναδόχου για την προσκόμισή του.

9. Τέλος, η ΔΟΔ με το έγγραφό της με αρ. πρωτ. 124043/17-05-2024 ενημέρωσε την Δ.Υ. ότι η πληρωμή μπορεί να γίνει εφόσον η εντολή για την πληρωμή της σχετικής δαπάνης φέρει υπογραφή του διατάκτη, με ρητή αναφορά στο άρθρο 26 του ν. 4270/2014. Κατόπιν τούτων υποβλήθηκε το εν θέματι ερώτημα.

Νομικό πλαίσιο

10. Στο άρθρο 5 παρ. 10 του ν. 1418/1984 «Δημόσια έργα και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων» (Α΄ 23), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο υπογραφής της σύμβασης μεταξύ του αναδόχου και του Ελληνικού Δημοσίου, ορίζεται ότι:

«10. Οι λογαριασμοί των κατά τη σύμβαση οφειλόμενων ποσών συντάσσονται κατά μηνιαία χρονικά διαστήματα, εκτός αν η σύμβαση ορίζει άλλες προθεσμίες. Οι λογαριασμοί συντάσσονται από τον ανάδοχο και υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία, η οποία τους ελέγχει και τους διορθώνει όταν απαιτείται, μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή τους. Οι εγκρινόμενοι από τη διευθύνουσα υπηρεσία λογαριασμοί αποτελούν την πιστοποίηση για την πληρωμή των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί. Αν η πληρωμή του καθυστερήσει πέρα από ένα (1) μήνα από τη λήξη της προηγούμενης προθεσμίας, χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου ή του μελετητή, οφείλεται, αν υποβληθεί έγγραφη όχληση και από το χρόνο υποβολής της, τόκος υπερημερίας ίσος με το ογδόντα πέντε τοις εκατό (85%) του τόκου των εξαμηνιαίων εντόκων γραμματίων του Δημοσίου....».

11. Στα άρθρα 34 παρ. 3 και 5 και 40 παρ. 7 του π.δ/τος 609/1985 «Κατασκευή δημοσίων έργων» (Α΄ 223), ορίζεται ότι:

«Άρθρο 34 Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου.

3...Ο ανάδοχος σε κάθε περίπτωση βαρύνεται με όλες τις απαιτούμενες δαπάνες για την ολοκλήρωση του έργου, όπως είναι... οι φόροι, τέλη, δασμοί, ασφαλιστικές κρατήσεις ή επιβαρύνσεις ... και γενικά κάθε είδους δαπάνη απαραίτητη για την καλή και έντεχνη εκτέλεση του έργου.

5. Τον ανάδοχο βαρύνουν οι φόροι, τέλη, κρατήσεις και οποιεσδήποτε άλλες νόμιμες επιβαρύνσεις όπως ισχύουν κατά το χρόνο που δημιουργείται η υποχρέωση καταβολής τους....»

«Άρθρο 40 Λογαριασμοί, πιστοποιήσεις.

7. Οι λογαριασμοί υποβάλλονται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία που τους ελέγχει και τους διορθώνει, αν είναι ανάγκη, μέσα στην προθεσμία που προβλέπει η παρ. 8 του άρθρου 5 του ν. 1418/84.... Ο λογαριασμός μετά τον έλεγχο εγκρίνεται από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία και έτσι εγκεκριμένος αποτελεί την πιστοποίηση για την πληρωμή του αναδόχου. ...».

12. Στα άρθρα 37 παρ. 5 και 6 και 53 παρ. 2, 8 και 9 του ν. 3669/2008 «Κύρωση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημόσιων έργων» (Α' 116), ορίζονται τα εξής:
Άρθρο 37 Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου

5. ... Ο ανάδοχος σε κάθε περίπτωση βαρύνεται με όλες τις απαιτούμενες δαπάνες για την ολοκλήρωση του έργου, όπως είναι ... οι φόροι, τέλη, δασμοί, ασφαλιστικές κρατήσεις ή επιβαρύνσεις...

6. Οι φόροι, τέλη, δασμοί, κρατήσεις και οποιεσδήποτε άλλες νόμιμες επιβαρύνσεις βαρύνουν τον ανάδοχο, όπως ισχύουν κατά το χρόνο που δημιουργείται η υποχρέωση καταβολής τους. ...»

«Άρθρο 53 Λογαριασμοί - Πιστοποιήσεις

2. Η πραγματοποίηση τόσο των τμηματικών πληρωμών όσο και της οριστικής πληρωμής του εργολαβικού ανταλλάγματος, καθώς και η εκκαθάριση όλων των αμοιβαίων απαιτήσεων από την εργολαβική σύμβαση, γίνεται με βάση τους λογαριασμούς και τις πιστοποιήσεις.

8. Οι λογαριασμοί υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία που τους ελέγχει και τους διορθώνει μέσα σε ένα μήνα.... Ο λογαριασμός, μετά τον έλεγχο, εγκρίνεται από τη διευθύνουσα υπηρεσία. Ο εγκεκριμένος λογαριασμός αποτελεί την πιστοποίηση για την πληρωμή του αναδόχου («πληρωτέο εργολαβικό ανάλλαγμα»).

9. Αν η πληρωμή ενός λογαριασμού καθυστερήσει χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου, πέρα του διμήνου από την υποβολή του, οφείλεται, αν υποβληθεί έγγραφη όχληση και από την ημερομηνία υποβολής της, τόκος υπερημερίας που υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 του π.δ. 166/2003 (ΦΕΚ 38 Α')»

13. Στο άρθρο 7 παρ. 1 και 9 του α.ν. 2326/1940 «Περί ταμείου συντάξεων μηχανικών και εργοληπτών δημοσίων έργων» (Α' 145), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο υπογραφής της σύμβασης, πριν καταργηθεί (από 1^{ης}-1-2015) η κράτηση της περίπτωσης β' με τη διάταξη του άρθρου πρώτου, παρ. ΙΑ, υποπαρ. ΙΑ3 περ. 2 Α υποπερ. Ιθ' του ν. 4254/2014 (Α' 85), καθώς και οι κρατήσεις των περ. β1 και ιη' (από 15-6-2016), με τη διάταξη της παρ. 14 του άρθρου 39 του ν. 4387/2016 (Α'85), ορίζεται ότι:

«1. Οι πόροι του ταμείου αποτελούνται: α...β. Εκ κρατήσεως 1% επί παντός ανεξαιρέτως λογαριασμού πληρωμής εργολάβου, φυσικού ή νομικού προσώπου, είτε ούτος κέκτηται πτυχίον εργολάβου δημοσίων έργων είτε μη, και επί των οπωσδήποτε εκτελουμένων έργων υπό του Δημοσίου ..., β1) Εκ κρατήσεως έξι τοις χιλίοις (6 ‰) υπέρ τρίτων επί παντός ανεξαιρέτως λογαριασμού πληρωμής εργολάβου φυσικού ή νομικού προσώπου... και επί των οπωσδήποτε εκτελουμένων έργων υπό του Δημοσίου, (όπως η περ.β1 προστέθηκε με την παρ. 34 του άρθρου 27 Ν.2166/1993 (Α 137), [γ...ιζ. ...], ιη) Εξ εισφοράς δύο επί τοις εκατόν (2%) επί των τεκμαρτών καθαρών κερδών των προερχομένων εκ των δημοσίων έργων...

9. Από της ισχύος του παρόντος νόμου ουδεμία ανεξαιρέτως πιστοποίησης πληρωμής διά τα υπό του Δημοσίου, ... οπωσδήποτε εκτελούμενα έργα συντάσσεται ή θεωρείται υπό δημοσίας ... ή άλλης αρχής εάν δεν συνοδεύεται υπό αποδείξεως καταβολής του υπέρ του ταμείου κατά το εδάφιο β` της παραγρ.1 του παρόντος άρθρου καθοριζομένου ποσού.»

14. Στο άρθρο μόνον του ν. 546/1943 «Περί των εσόδων της περιουσίας του Εθνικού Μ. Πολυτεχνείου» (Α' 284) όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο υπογραφής της σύμβασης, πριν καταργηθεί(από 1.1.2015), με τις διατάξεις του άρθρου πρώτου της παραγράφου ΙΑ, υποπαρ. ΙΑ3 περ. 2. Α υποπερ. Ιθ' του ν. 4254/2014 (Α' 85) με τις οποίες καταργήθηκε και η κράτηση του άρθρου 7 παρ. 1 περ. β` του ν.2326/1940 (υπέρ ΤΣΜΕΔΕ), στο οποίο παραπέμπει η ανωτέρω διάταξη του ν. 546/1943, ορίζονται τα εξής:

«1. Οι πόροι της περιουσίας του Ε.Μ.Πολυτεχνείου ενισχύονται:

α) Δι' επιπροσθέτων κρατήσεων και καταβολών ως αύται καθορίζονται διά του άρθρ. 7 παρ. 1 υπό στοιχ. β, γ ,ε, στ, ζ, η, ια, ιβ, ιγ ,ιε, και ιστ, του Αναγκ .Νόμου υπ' αριθ. 2326/1940, οριζομένων όμως εις το ήμισυ των υπό των διατάξεων τούτων προβλεπομένων. Οι πρόσθετοι ούτοι πόροι συνεισπράττονται ομού μετά των αρχικών υπό

του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών συνωδά ταις διατάξεις του Α.Ν. 2326/1940 και αποδίδονται εις το Ε.Μ.Π. εις το τέλος εκάστης τριμηνίας οικονομικού έτους μετά παρακράτησιν ενός επί τοις εκατόν δι' έξοδα βεβαιώσεως και εισπράξεως. Δια τους προσθέτους τούτους πόρους ισχύουσιν αι αυταί περί τρόπου καταβολής εισπράξεως και εξασφαλίσεως διατάξεις του Α.Ν.2326/1940 και των κατ' εκτέλεσιν τούτου εκδοθέντων Διαταγμάτων. Ομοίως ισχύουσιν άπασαι αι διατάξεις αι τροποήσασαι μεταγενεστέρως τας διατάξεις του άρθρ. 7 παρ. 1 του Α.Ν. 2326/1940 από της δημοσιεύσεώς του και εφεξής...».

15. Στη διάταξη του άρθρου 4 του α.ν. 440/1945 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των αφορωσών το Ταμείον Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων Διατάξεων» (Α' 170) ορίζονται τα εξής: «1. Η υπέρ του Μετσοβίου Πολυτεχνείου βάσει του Ν.546 του 1943 πρόσθετος κράτησις εξ ημίσεος επί των εν αυτώ αναφερομένων πόρων του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων επιβάλλεται επί των πόρων τούτων ως καθορίζονται ούτοι εκάστοτε βάσει των κειμένων διατάξεων....»

16. Στα άρθρα 61 και 64 του ν. 4172/2013 «Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012 και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις» (Α' 167) ορίζεται ότι:

«Άρθρο 61 - Υπόχρεοι σε παρακράτηση

Κάθε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα ή φυσικό πρόσωπο που ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα και έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα, ...»

«Άρθρο 64 - Συντελεστές παρακράτησης φόρου

1. Οι συντελεστές παρακράτησης φόρου είναι οι εξής: α...β...γ...δ....για τις αμοιβές που εισπράττονται από εργολήπτες κατασκευής κάθε είδους τεχνικών έργων και ενοικιαστών δημοσίων, δημοτικών και κοινοτικών ή λιμενικών προσόδων ο συντελεστής είναι τρία τοις εκατό (3%) επί της αξίας του υπό κατασκευή έργου ή του μισθώματος ανεξαρτήτως αν ο λήπτης της αμοιβής είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα....».

17. Στο άρθρο 12 παρ. 1 και 5 του ν. 4174/2013 «Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 170), όπως αντικαταστάθηκε και ισχύει με το άρθρο 12 του ν. 4223/2013 (Α' 287) ορίζεται ότι:

«Άρθρο 12 - Αποδεικτικό ενημερότητας και βεβαίωση οφειλής

1. Ο φορολογούμενος δύναται να ζητήσει αποδεικτικό ενημερότητας ισχύος μέχρι και δύο μηνών για την πραγματοποίηση πράξεων και συναλλαγών που ρητά ορίζονται.

5. Οι πράξεις και συναλλαγές για τις οποίες προσκομίζεται αποδεικτικό ενημερότητας, οι προϋποθέσεις χορήγησης του, οι τυχόν εξαιρέσεις από την υποχρέωση προσκόμισης του, οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση του, οι φορολογικές δηλώσεις που απαιτείται να έχουν υποβληθεί για την έκδοση του αποδεικτικού, ο τύπος του, το περιεχόμενο, η διάρκεια ισχύος, τα ποσοστά παρακράτησης, τα τυχόν άλλα πρόσωπα τα οποία δύναται να ζητούν και να λαμβάνουν το αποδεικτικό, τα όργανα έκδοσης του και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια εφαρμογής ορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα.».

18. Στα άρθρα 1 και 4 της εκδοθείσας, βάσει της κατά τα άνω εξουσιοδοτικής διάταξης, απόφασης του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων ΠΟΛ 1274/2013 «Αποδεικτικό ενημερότητας άρθρου 12 ν. 4174/2013 [...]» (Β' 3398), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 1 Πράξεις και συναλλαγές για τις οποίες απαιτείται η προσκόμιση αποδεικτικού ενημερότητας.

1. Η προσκόμιση αποδεικτικού ενημερότητας καθίσταται υποχρεωτική στις εξής περιπτώσεις:

α. Για την είσπραξη χρημάτων ή την εξόφληση τίτλων πληρωμής από το Δημόσιο Τομέα, όπως αυτός καθορίζεται στην κείμενη νομοθεσία, εφόσον το ακαθάριστο ποσό για κάθε τίτλο πληρωμής υπερβαίνει τα χίλια πεντακόσια ευρώ (1.500), ανά δικαιούχο 2. ...3....

Άρθρο 4. Χρόνος ισχύος

1. Η ισχύς του αποδεικτικού ενημερότητας ορίζεται σε δύο (2) μήνες, στην περίπτωση που δεν υφίστανται βεβαιωμένες οφειλές, ανεξαρτήτως της πράξης ή συναλλαγής για την οποία ζητείται. ...

2. Ο χρόνος ισχύος του αποδεικτικού ορίζεται σε ένα (1) μήνα, σε περίπτωση ύπαρξης μη ληξιπρόθεσμων οφειλών, οφειλών που τελούν σε αναστολή ή έχουν υπαχθεί σε πρόγραμμα ρύθμισης τμηματικής καταβολής.».

19. Στο άρθρο 8 παρ. 5 του (θεσμικού περί ΙΚΑ) α.ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως τελικά αντικαταστάθηκε με τη διάταξη του άρθρου 60 παρ. 1 του ν. 2676/1999 (Α' 1) ορίζεται ότι: «...ε. Για εργασίες, επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις, που διεξάγονται για λογαριασμό του Δημοσίου, ..., μετά από παραχώρηση ή εργολαβία, ως εργοδότες θεωρούνται οι ανάδοχοι ή εργολάβοι. Στις περιπτώσεις αυτές, κάθε υπηρεσία από τις πιο πάνω αναφερόμενες,

υποχρεούται πριν από κάθε εξόφληση ή οποιαδήποτε τμηματική καταβολή χρημάτων, να απαιτεί την προσκόμιση βεβαίωσης του ΙΚΑ για την καταβολή των οφειλόμενων προς αυτό εισφορών ή άλλων συναφών οφειλών. Σε αντίθετη περίπτωση παρακρατεί το αντίστοιχο ποσό και το καταβάλλει απευθείας στο ΙΚΑ».

20. Στην παρ. 7 του άρθρου 39 του ν. 2065/1992 «Αναμόρφωση της άμεσης φορολογίας και άλλες διατάξεις» (Α' 113) ορίζεται ότι:

«7. Για την πληρωμή όλων των εκκαθαρισμένων απαιτήσεων των επιχειρήσεων κατά του Δημοσίου,..., απαιτείται, πλέον του προβλεπόμενου από το άρθρο 26 του ν. 1882/1990 αποδεικτικού ενημερότητας για χρέη προς το Δημόσιο και η ενημερότητα των επιχειρήσεων αυτών για τις οφειλές τους προς το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.). Η ενημερότητα αυτή αποδεικνύεται με βεβαίωση που χορηγείται από το Ι.Κ.Α.... Το περιεχόμενο της βεβαίωσης αυτής, το ύψος της εισπραττόμενης απαίτησης άνω του οποίου καθίσταται υποχρεωτική η προσκόμιση της, ο χρόνος ισχύος της, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Ι.Κ.Α...»

21. Στην παρ. 1 του άρθρου 4 της Απόφασης με αριθμό Φ21/156/20-3-2001 του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Β' 287), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την απόφαση του ίδιου Υπουργού με αριθμό Φ11321/647/22-7-2003 Υ.Α. (Β' 1138), που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση της ως άνω παραγράφου 7 του άρθρου 39 του ν. 2065/1992, ορίζεται ότι: *«Για τη χορήγηση αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας λαμβάνονται υπόψη οι ασφαλιστικές εισφορές που οφείλονται: Α....Β.....Γ. Από ανάδοχο ή εργολάβο έργου που υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 5 εδάφιο ε' του Α.Ν. 1846/51, εφόσον προέρχονται από:*

Το έργο για το οποίο ζητείται η βεβαίωση.

Την επιχείρηση του αναδόχου, καθώς και τυχόν υπάρχουσες εργοδοτικές οφειλές για τις οποίες έχει ευθύνη για την εξόφλησή τους.»

22. Στα άρθρα 23 και 29 του ν. 4611/2019 «Ρύθμιση οφειλών / Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις / Προστασία εργαζομένων κ.λ.π.» (Α' 73) ορίζεται ότι:

«Άρθρο 23 - Πράξεις και συναλλαγές για τις οποίες απαιτείται η προσκόμιση αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας

α) Για την είσπραξη εκκαθαρισμένων απαιτήσεων ή την εξόφληση τίτλων πληρωμής από το Δημόσιο ..., εφόσον το ακαθάριστο ποσό του κάθε τίτλου ή της κάθε εκκαθαρισμένης απαίτησης υπερβαίνει τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Οι διατάξεις της περ. ε` της παρ. 5 του άρθρου 8 του α.ν. 1846/1951 (Α` 179) εξακολουθούν να εφαρμόζονται, όπου απαιτείται αποδεικτικό ασφαλιστικής ενημερότητας, ανεξαρτήτως ποσού....»

«Άρθρο 29 - Εξουσιοδοτικές διατάξεις

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ρυθμίζονται η διαδικασία χορήγησης του αποδεικτικού ενημερότητας και της βεβαίωσης οφειλής, τυχόν απαλλαγές από την υποχρέωση προσκόμισής τους, το περιεχόμενό τους και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των άρθρων 23 έως 28.»

23. Στα άρθρα 1, 3 και 6 της Απόφασης με αριθμό 15435/91316-4-2020 του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Β' 1559), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με την απόφαση του ιδίου ως άνω Υπουργού με αριθμό 42/6/4-1-2021 (Β' 3) που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 29 του προαναφερθέντος ν. 4611/2019, ορίζεται ότι:

«Άρθρο 1 - Πράξεις και συναλλαγές για τις οποίες απαιτείται η προσκόμιση Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας.

Η προσκόμιση αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας e-Ε.Φ.Κ.Α. απαιτείται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

1. Για την εξόφληση τίτλων πληρωμής ή την είσπραξη όλων των εκκαθαρισμένων απαιτήσεων των επιχειρήσεων από το Δημόσιο..., εφόσον το ακαθάριστο ποσό του κάθε τίτλου ή της κάθε εκκαθαρισμένης απαίτησης υπερβαίνει τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Οι διατάξεις του εδαφίου ε` της παραγράφου 5 του άρθρου 8 του α. ν. 1846/1951 (Α' 179), όπως κάθε φορά ισχύουν, εξακολουθούν να εφαρμόζονται, όπου απαιτείται Αποδεικτικό Ασφαλιστικής Ενημερότητας, ανεξαρτήτως ποσού....

Άρθρο 3 - Προϋποθέσεις χορήγησης Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας

1. Για τη χορήγηση Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας λαμβάνονται υπόψη οι ασφαλιστικές εισφορές που οφείλονται: α)....β)...γ) Από ανάδοχο ή εργολάβο έργου που υπάγεται στις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 5 εδαφ. ε του α.ν. 1846/1951, εφόσον προέρχονται από το έργο για το οποίο ζητείται η βεβαίωση ή την έδρα του αναδόχου....

Άρθρο 6 Διάρκεια ισχύος Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας

1. Η ισχύς του Αποδεικτικού Ασφαλιστικής Ενημερότητας, ανεξαρτήτως της πράξης ή συναλλαγής για την οποία ζητείται, ορίζεται σε: ... Ειδικά τα αποδεικτικά ενημερότητας που χορηγούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 8 παρ. 5 εδ. ε' του α.ν. 1846/1951 ισχύουν μέχρι την εξόφληση του λογαριασμού για τον οποίο χορηγούνται.»

24. Στα άρθρα 26 και 91 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 26 - Υποχρεώσεις των προϊσταμένων οικονομικών υπηρεσιών Υπουργείων και λοιπών φορέων της Γενικής Κυβέρνησης

1. Ο προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών οφείλει να αρνηθεί την εκτέλεση εντολής, από οποιαδήποτε αρμόδια αρχή, αν έχει ως αποτέλεσμα την ανάληψη υποχρέωσης ή εκτέλεση δαπάνης που ... δεν είναι νόμιμη και κανονική, ενημερώνοντας εγγράφως την εν λόγω αρχή. Αν η αρμόδια αρχή επιμένει στην εκτέλεση της εντολής της, οφείλει να επαναλάβει εγγράφως την αντίρρησή του, με ταυτόχρονη κοινοποίησή της στο ΓΛΚ και στο Ελεγκτικό Συνέδριο και να εκτελέσει την εντολή. Στην περίπτωση αυτή, την ευθύνη ως προς τη νομιμότητα της ενέργειας φέρει πλέον ο εντολέας...»

«Άρθρο 91 - Έλεγχος και εκκαθάριση των δαπανών του Δημοσίου

1. Οι δαπάνες του Δημοσίου ελέγχονται και εκκαθαρίζονται από τις Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου, βάσει νόμιμων δικαιολογητικών που αποστέλλονται από τους διατάκτες και τα οποία αποδεικνύουν την απαίτηση κατά του Δημοσίου. Τα απαιτούμενα, κατά κατηγορία δαπάνης, δικαιολογητικά καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Ο έλεγχος επί των ανωτέρω δαπανών συνίσταται σε έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας αυτών.

Νόμιμη είναι η δαπάνη εφόσον: α) προβλέπεται από διάταξη τυπικού νόμου ή κανονιστικής διοικητικής πράξης ή εξυπηρετεί «την αποστολή» του οικείου φορέα και β) υπάρχει εγγεγραμμένη στον Προϋπολογισμό σχετική πίστωση.

Κανονική είναι η δαπάνη, που έχει νόμιμα αναληφθεί, επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά και η σχετική απαίτηση δεν έχει υποπέσει σε παραγραφή....

3. Τον έλεγχο ακολουθεί η πράξη εκκαθάρισης, με την οποία προσδιορίζονται τα δικαιώματα των πιστωτών του Δημοσίου και εκδίδεται τίτλος πληρωμής....»

25. Στα άρθρα 75 και 76 του ν. 4446/2016 «Πτωχευτικός Κώδικας,... Τροποποιήσεις του ν. 4270/2014 και λοιπές διατάξεις» (Α΄ 240), ορίζεται ότι:

«Άρθρο 75 - Έλεγχος δαπανών από τις οικονομικές υπηρεσίες των φορέων

1. Ο έλεγχος των δαπανών του Δημοσίου, ... συνίσταται στην εξέταση από τις οικονομικές υπηρεσίες των φορέων των νομίμων δικαιολογητικών και αποβλέπει στη διακρίβωση του κατά πόσον η δαπάνη: α. προβλέπεται από διάταξη νόμου ή εξυπηρετεί λειτουργικές ανάγκες της Υπηρεσίας ή συντελεί στην εκπλήρωση των σκοπών της, όπως αυτοί προσδιορίζονται από τις καταστατικές και οργανωτικές διατάξεις του φορέα και υπάρχει για αυτή διαθέσιμη πίστωση (έλεγχος νομιμότητας), β. έχει νόμιμα αναληφθεί, η σχετική απαίτηση δεν έχει παραγραφεί και επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά (έλεγχος κανονικότητας)...

2. Ως νόμιμα δικαιολογητικά θεωρούνται τα προβλεπόμενα, κατά περίπτωση, από τις κείμενες διατάξεις, τις εκδιδόμενες κανονιστικές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και τις οδηγίες του Υπουργού Οικονομικών.

3. Τα οριζόμενα δικαιολογητικά για κάθε δαπάνη συγκεντρώνονται με ευθύνη των αρμοδίων υπηρεσιών και διαβιβάζονται στην αρμόδια για τον έλεγχο υπηρεσία του φορέα με έγγραφο... Κατά τη διενέργεια του ελέγχου δύναται η αρμόδια για τον έλεγχο υπηρεσία του φορέα να ζητεί κάθε αναγκαία πληροφορία ή στοιχείο.

4. Εάν κατά τον έλεγχο των δικαιολογητικών διαπιστώνονται θεραπεύσιμες ελλείψεις, καλείται η κατά περίπτωση αρμόδια υπηρεσία που τα απέστειλε να τις συμπληρώσει σε εύλογη προθεσμία.

5. Αν προκύψει διάσταση απόψεων μεταξύ διατάκτη και προϊσταμένου οικονομικών υπηρεσιών ως προς τη συνδρομή εν όλω ή εν μέρει των προϋποθέσεων της παραγράφου 1, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4270/2014....»

«Άρθρο 76 - Εκκαθάριση δαπανών

1. Αν από τον έλεγχο του προηγούμενου άρθρου δεν διαπιστωθούν ελλείψεις στα δικαιολογητικά ή παρατυπίες ή δοθεί εντολή από την αρμόδια αρχή για εκτέλεση της δαπάνης κατά τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4270/2014, συντάσσεται επί των δικαιολογητικών πράξη εκκαθάρισης...»

26. Στα άρθρα 1, 5 και 12 της κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. 4270/2014 εκδοθείσας κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών με αρ.134453/15 (Β' 2857) με θέμα «Ρυθμίσεις για τις πληρωμές των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων-ΠΔΕ (Τροποποίηση και αντικατάσταση της κοινής υπουργικής απόφασης 46274/26.09.2014 (Β' 2573) ορίζονται, κατά τα σημεία που ενδιαφέρουν στην προκείμενη περίπτωση, τα εξής:

«Άρθρο 1 - Πεδίο εφαρμογής

Πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας αποτελούν οι πληρωμές του συγχρηματοδοτούμενου και εθνικού σκέλους ΠΔΕ, οι οποίες πραγματοποιούνται μέσω των οικονομικών υπηρεσιών των φορέων της κεντρικής διοίκησης ...που ορίζονται διαχειριστές έργων.»

«Άρθρο 5 - Διαδικασία πληρωμής

1. Η διαδικασία πληρωμής των υπόψη δαπανών διενεργείται από την αρμόδια οικονομική υπηρεσία, σύμφωνα με τα ακόλουθα στάδια:

α) Εκκαθάριση της δαπάνης. Η αρμόδια οικονομική υπηρεσία ελέγχει την νομιμότητα και κανονικότητα της δαπάνης... Η εκκαθάριση κάθε δαπάνης στηρίζεται σε δικαιολογητικά έγγραφα, που προσκομίζει η αρμόδια υπηρεσία που εκτελεί το έργο, όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 12....

Ο υπάλληλος της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας (που έχει οριστεί ως εισηγητής εκκαθάρισης), εξετάζει τα δικαιολογητικά και καταρτίζει την εντολή πληρωμής....

β) Εντολή πληρωμής δαπάνης. Ο προϊστάμενος της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας ή ο κατά περίπτωση αρμόδιος, αφού ελέγξει την εκκαθάριση και βεβαιωθεί για την επάρκεια των εγκεκριμένων πιστώσεων για το έργο, εκδίδει (υπογράφει) την απόφαση εκκαθάρισης - εντολή πληρωμής, παραγγέλλοντας στον υπεύθυνο λογαριασμού να πληρώσει το ποσό της δαπάνης....»

«Άρθρο 12 - Δικαιολογητικά πληρωμών έργων του ΠΔΕ

1. Στο παρόν άρθρο καθορίζονται, τηρώντας την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την πληρωμή δαπανών έργων του ΠΔΕ. Οι δαπάνες δύναται να αφορούν σε εκτέλεση συμβάσεων έργων...

2. Τα δικαιολογητικά δαπανών υποβάλλονται από την υπηρεσία που εκτελεί το έργο στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία (ή στο φυσικό πρόσωπο υπόλογο όπου αυτό προβλέπεται) για την εκκαθάριση της δαπάνης και την εκτέλεση της πληρωμής.... Τα δικαιολογητικά έγγραφα που αποστέλλει η υπηρεσία που εκτελεί το έργο, ανάλογα με το είδος του είναι κατά περίπτωση :

α. Δικαιολογητικά πληρωμής δαπανών (τεχνικών) Έργων:

αα. Πληρωμή λογαριασμών δημοσίων έργων:

- Αίτηση της υπηρεσίας που εκτελεί το έργο με την οποία διαβιβάζονται στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία τα δικαιολογητικά πληρωμής και στην οποία αναγράφονται το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του αναδόχου, η αρμόδια Δ.Ο.Υ., το συνολικό ποσό της δαπάνης, καθώς και το καθαρό πληρωτέο ποσό στο δικαιούχο πληρωμής, με ανάλυση των σχετικών κρατήσεων....
- Λογαριασμός/πιστοποίηση...εγκεκριμένη από τον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας....ββ....γγ....δδ....

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις ... υποβάλλονται επιπρόσθετα από την Υπηρεσία που εκτελεί το έργο, στην οικονομική υπηρεσία τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- Αποδείξεις για την πληρωμή των προβλεπόμενων κρατήσεων και φόρων.
- Τιμολόγιο αναδόχου. ...

[β....θ....]

ι. Στις ανωτέρω α, β, γ, δ και στ' περιπτώσεις..., υποβάλλονται επιπρόσθετα από την Υπηρεσία που εκτελεί το έργο, στην οικονομική υπηρεσία τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- Φορολογική ενημερότητα ή βεβαίωση απόδοσης ΦΠΑ, όπου απαιτείται.
- Βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας ΕΤΑΑ ή και Ι.Κ.Α έργου και εταιρείας, όπου απαιτείται...»

27. Στο άρθρο 21 του ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις (Α`45) ορίζονται τα εξής:

«1. Αρμόδιο για την ανάκληση ατομικής διοικητικής πράξης όργανο είναι εκείνο που την εξέδωσε ή που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της.

2. Για την ανάκληση δεν είναι απαραίτητο να τηρείται η διαδικασία που προβλέπεται για την έκδοση της πράξης, εκτός αν ανακαλείται πράξη νόμιμη ή πράξη παράνομη ύστερα από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών.».

28. Στο άρθρο μόνο του α.ν. 261/1968 «Περί χρόνου ανακλήσεως παρανόμων Διοικητικών Πράξεων» (Α`12) ορίζονται τα εξής: «1. Ατομικαί διοικητικαί πράξεις, εκδοθείσαι κατά παράβασιν νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε δια το Δημόσιον συνεπειάς, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου. Επιφυλασσομένων των ειδικώς, άλλως οριζουσών, διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, χρόνος, ήσων της 5ετίας τουλάχιστον από της εκδόσεως των κατά τα άνω ανακλητέων πράξεων, εν ουδεμιά περιπτώσει δύναται να θεωρηθή ως μη εύλογος προς ανάκλησιν, ανεξαρτήτως τυχόν κτήσεως υπό τρίτων βάσει αυτών οιοδήποτε δικαιώματος.».

Ερμηνεία διατάξεων - Υπαγωγή

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ' αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη του Τμήματος από την ερωτώσα Υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

29. Στα πλαίσια εκτέλεσης δημοσίου έργου η πληρωμή του αναδόχου γίνεται μόνο μέσω της υποβολής και έγκρισης λογαριασμού, ο δε τρόπος πληρωμής του εργολαβικού ανταλλάγματος ρυθμίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 3669/2008 (αντίστοιχες διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 10 του ν. 1418/1984 και 40 του π.δ/τος 609/1985), με τον οποίο κωδικοποιήθηκε το υφιστάμενο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο περί δημοσίων έργων, μεταξύ των οποίων και οι διατάξεις του ν. 1418/1984 και του π.δ. 609/1985. Σημειωτέον ότι το άρθρο 53 του ν. 3669/2008 έπαυσε να ισχύει μετά την εισαγωγή του ν. 4412/2016 και αντικαταστάθηκε από την -ιδίας λογικής- διάταξη του άρθρου 152 του νέου νόμου, ο οποίος, με βάση το άρθρο 376 αυτού, εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις κατασκευής έργων, των οποίων η έναρξη της διαδικασίας σύναψής τους έλαβε χώρα μετά την έναρξη ισχύος του, ήτοι από 8-8-2016 και εντεύθεν (ΑΠ 147/2021, ΕφΠατρ 1191/2021), επομένως στις παλαιότερες συμβάσεις εξακολούθησε να εφαρμόζεται το προϊσχύσαν νομικό πλαίσιο. Επομένως, ακόμα και αν έργα που ανατέθηκαν με παλαιότερο νομικό πλαίσιο έχουν περατωθεί και έχει εγκριθεί το πρωτόκολλο οριστικής παραλαβής, αν υφίστανται δικαστικές διενέξεις που ολοκληρώνονται μετά την οριστική παραλαβή και υφίσταται ανάγκη σύνταξης πράξεων (όπως επόμενοι λογαριασμοί ή ο τελικός λογαριασμός ο τελικός λογαριασμός) για την διευθέτηση των θεμάτων που τίθενται

από δικαστικές αποφάσεις, εφαρμόζεται το παλιότερο νομικό πλαίσιο που διέπει την συγκεκριμένη εργολαβία. Εξ άλλου οποιαδήποτε εκκρεμότητα ανακύψει μετά την έκδοση δικαστικής απόφασης που δικαιώνει τον ανάδοχο κρίνοντας ότι αυτός δικαιούται χρηματικό ποσό, πρέπει να συνταχθεί λογαριασμός για την πληρωμή του ποσού αυτού, δηλαδή με άλλα λόγια η εκδιδόμενη μετά την παραλαβή του έργου δικαστική απόφαση δεν μπορεί να εφαρμοσθεί διαφορετικά, παρά μόνο με την υποβολή και έγκριση λογαριασμού.

30. Εξ άλλου όσον αφορά τη διαδικασία έγκρισης του λογαριασμού, η Δ.Υ. υποχρεούται, εντός μηνός από την υποβολή του, να προβεί στον έλεγχο αυτού και είτε να τον εγκρίνει, όπως υποβλήθηκε, είτε να αρνηθεί την έγκρισή του, είτε να προβεί σε διόρθωση και, στη συνέχεια, στην έγκρισή του ή, αν είναι δυσχερής η διόρθωση, να τον επιστρέψει στον ανάδοχο προς ανασύνταξη και επανυποβολή. Εάν παρέλθει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία του ενός μηνός, ο λογαριασμός θεωρείται μεν εγκεκριμένος, η Διοίκηση όμως διατηρεί την εξουσία, και μετά την παρέλευση της τασσόμενης προθεσμίας ελέγχου και έγκρισης του λογαριασμού, να προβεί σε έλεγχο αυτού, αρνούμενη ρητώς ή σιωπηρώς, να καταβάλει ποσά ή αναζητώντας κατά τις κείμενες διατάξεις ως μη νόμιμα ή αχρεωστήτως, ήδη καταβληθέντα ποσά του επίμαχου λογαριασμού, τα οποία δεν οφείλονται για οποιοδήποτε λόγο στον ανάδοχο, δεδομένου μάλιστα ότι ο έλεγχος αυτός επιβάλλεται για λόγους προστασίας του δημοσίου χρήματος, εθνικού ή κοινοτικού (βλέπ. σχετικά τις αποφάσεις ΣτΕ 973/2018 και 251/2017, με τις οποίες ερμηνεύθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 10 του ν. 1418/1984 και 40 παρ. 7 του π.δ/τος 609/1985, ενόψει όσων είχαν κριθεί σχετικά με την ερμηνεία των παρεμφερών κατά περιεχόμενο διατάξεων του άρθρου 104 παρ. 1 του π.δ. 696/1974, με την απόφαση 2494/2013 της Ολομέλειας του ΣτΕ).

31. Περαιτέρω, ο εγκεκριμένος κατά τα ανωτέρω από τη Δ.Υ. λογαριασμός ενσωματώνει αναγνωρισμένη και εκκαθαρισμένη απαίτηση του αναδόχου και αποτελεί πιστοποίηση, ήτοι το νόμιμο τίτλο, δυνάμει του οποίου χωρεί η καταβολή του εργολαβικού ανταλλάγματος στον ανάδοχο. Ο κύριος του έργου υποχρεούται να εξοφλήσει το ποσό του εγκριθέντος λογαριασμού (ΣτΕ 2645/2020, 2213/2020, 1459/2017, 3272/2015). Στην αντίθετη περίπτωση, ο ανάδοχος δικαιούται να ασκήσει αγωγή, χωρίς να απαιτείται η τήρηση ενδικοφανούς διαδικασίας (ΣτΕ 487/2016). Σχετικώς έχει κριθεί ότι αν μετά την

έγκριση του λογαριασμού ο κύριος του έργου δεν τον εξοφλεί, θεωρώντας την έγκρισή του παράνομη, οφείλει να προχωρήσει στην ανάκλησή του, καθότι τυχόν άρνησή του να προβεί σε εξόφληση, η οποία εκδηλώνεται για πρώτη φορά με τα διαδικαστικά έγγραφα (έγγραφο απόψεων, υπομνήματα) σε διαφορά επί αγωγής του αναδόχου, δεν ισοδυναμεί με ανάκληση της ρητής έγκρισης αυτών και δεν έχει θετικές για τα συμφέροντά του συνέπειες (ΣΤΕ 1644/2022).

32. Στις διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 3669/2008 (όπως και στις κωδικοποιηθείσες προγενέστερες του ν. 1418/1984 και π.δ/τος 609/1985) δεν γίνεται ρητή αναφορά στα δικαιολογητικά που πρέπει να συνοδεύουν τον υποβαλλόμενο προς έλεγχο και έγκριση λογαριασμό, προκειμένου να εκδοθεί εντολή πληρωμής από τη Δ.Υ. (αντίθετα προς τη ρύθμιση της παραγράφου 8 του άρθρου 152 του μεταγενέστερου - και μη εφαρμοζόμενου εν προκειμένω - ν. 4412/2016, κατά την οποία προϋπόθεση πληρωμής του λογαριασμού είναι η προσκόμιση από τον ανάδοχο όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών πληρωμής, ενώ το τιμολόγιο καθώς και η φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα του αναδόχου προσκομίζονται στην υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής που διενεργεί τις πληρωμές, μετά από σχετική ειδοποίησή του).

33. Εξ άλλου, από τη διάταξη του άρθρου 37 παρ. 6 του ν. 3669/2008 (αντίστοιχη με την κωδικοποιηθείσα παρ. 5 του άρθρου 34 του π.δ. 609/1985) σε συνδυασμό με τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 1 υπό στοιχ. β' και 9 του α.ν. 2326/1940 και της παραγράφου 1 του άρθρου μόνου του ν. 546/1943, όπως ίσχυαν κατά τον χρόνο υπογραφής της σύμβασης μεταξύ του αναδόχου και του Ελληνικού Δημοσίου, ανακύπτει υποχρέωση του αναδόχου, σε σχέση με οποιοδήποτε υποβαλλόμενο λογαριασμό, να προσκομίσει αποδεικτικό περί καταβολής της κράτησης 1% υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ (βλέπ. ΟλομΣΤΕ 2509/1997 σκ. 6) και επιπλέον περί καταβολής της κράτησης υπέρ του ΕΜΠ, καθώς και υπέρ των λοιπών πολυτεχνικών σχολών της χώρας (σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 1238/1982), με σκοπό την ενίσχυση των πόρων της περιουσίας τους. Η τελευταία αυτή κράτηση, κατά τη ρητή βούληση του νομοθέτη συναρτάται αναγκαία με τις ισχύουσες, εκάστοτε διατάξεις για το ΤΣΜΕΔΕ, των οποίων αποτελεί ποσοστιαίο παρακολούθημα (ΑΠ 311/2015, σκ. 2), ενώ, όπως ορίζεται στο τελευταίο εδάφιο της περ. α' της παρ. 1 του ν.546/1943, ισχύουν και γι' αυτές (τις κρατήσεις υπέρ ΕΜΠ και λοιπών Πολυτεχνικών Σχολών) όλες οι διατάξεις που τροποποιούν μεταγενεστέρως τις διατάξεις

του άρθρου 7 παρ. 1 του α.ν. 2326/1940. Επιπλέον ο εργολήπτης που έχει έννομο συμφέρον για την έγκαιρη έγκριση του λογαριασμού και την καταβολή του εργολαβικού ανταλλάγματος υποχρεούται να προσκομίσει στη διευθύνουσα υπηρεσία το αποδεικτικό καταβολής της σχετικής κράτησης 6 ‰ υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ καθώς και της εισφοράς 2% επί των τεκμαρτών κερδών του, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 περ. β1 και ιη αντίστοιχα του ν. 2326/1940, όπως ίσχυαν κατά το χρόνο κατάρτισης της εργολαβικής σύμβασης (πρβλ. ΣΤΕ Ολομ 492/2006). Και ναι μεν σύμφωνα με την πλειοψηφήσασα γνώμη της γνωμοδότησης 129/2019 της Ολομέλειας ΝΣΚ καταργήθηκε από 1-1-2015 η κράτηση του άρθρου 7 παρ.1 περ. β' του α.ν. 2326/1940, για τους λογαριασμούς πληρωμής του εργολαβικού ανταλλάγματος που υποβάλλονται από εργοληπτική επιχείρηση, ανεξάρτητα από το χρόνο κατάρτισης της σχετικής εργολαβικής σύμβασης ή υπογραφής του εργολαβικού συμφωνητικού, κατ' εφαρμογή του άρθρου πρώτου, παρ. ΙΑ, υποπαρ.ΙΑ3 περ. 2. Α υποπερ. Ιθ' του ν. 4254/2014, οι δε πόροι των διατάξεων του άρθρου 7 παρ.1 περ. β1 και ιη' του α.ν. 2326/1940, καταργήθηκαν για τους λογαριασμούς που υποβάλλονται μετά την ημερομηνία ισχύος της αντίστοιχης κατάργησης, δηλαδή από 12-05-2016, ανεξάρτητα από το χρόνο κατάρτισης της σχετικής εργολαβικής σύμβασης ή υπογραφής του εργολαβικού συμφωνητικού, σύμφωνα με το ν. 4387/2016, η οποία κατάργηση συμπαρέσυρε και την πρόσθετη κράτηση υπέρ του ΕΜΠ, πλην όμως η γνωμοδότηση αυτή της Ολομέλειας δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα αποδεκτή από τον αρμόδιο Υπουργό και δεν υποχρεώνει τη Διοίκηση σε συμμόρφωση.

34. Περαιτέρω, κατά την έννοια των διατάξεων 61 και 63 του ν. 4172/2013 περί φορολογίας εισοδήματος, από τις αμοιβές που καταβάλλονται σε εργολήπτες κατασκευής κάθε είδους τεχνικών έργων (δημοσίων ή ιδιωτικών), ανεξαρτήτως αν ο λήπτης της αμοιβής είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, παρακρατείται φόρος 3 % επί της αξίας του έργου. Σύμφωνα με τη νομολογία των δικαστηρίων (βλέπ. ΔΕΑ 426/2024, πρβλ. ΣΤΕ 1143/1980), ως επιχειρήσεις κατασκευής τεχνικών έργων νοούνται εκείνες οι οποίες έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση εργασιών κατασκευής τεχνικού έργου συνδεδεμένου με το έδαφος, δηλαδή οικοδομικού, λιμενικού, υδραυλικού, οδοποιίας, οι εργασίες δε αυτές μπορούν να αφορούν σε όλα τα στάδια της κατασκευής του έργου.

35. Η μη υποβολή (ή και η καθυστέρηση της υποβολής) των προβλεπομένων στο άρθρο 37 παρ. 6 του ν. 3669/2008 φόρων, ασφαλιστικών κρατήσεων και λοιπών νομίμων

επιβαρύνσεων από τον ανάδοχο και πιο συγκεκριμένα των αποδεικτικών πληρωμής των υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ και υπέρ του ΕΜΠ και λοιπών πολυτεχνικών σχολών κρατήσεων, καθιστά αδύνατη την εξόφληση του λογαριασμού και εκ του λόγου αυτού δεν γεννάται υποχρέωση καταβολής τόκων υπερημερίας για τον κύριο του έργου (βλέπ. ΣτΕ 1059, 1060, 1080/2024).

36. Περαιτέρω από τις διατάξεις του άρθρου 53 του ν. 3669/2008, σε συνδυασμό με τις ειδικές διατάξεις των άρθρων 8 παρ. 5 του α.ν. 1846/1951, 39 παρ. 7 του ν. 2065/1992, 23 και 24 του ν. 4611/2019 προκύπτει ότι η πληρωμή των εγκεκριμένων λογαριασμών προς τον ανάδοχο τελεί υπό την αίρεση της προηγούμενης προσκόμισης εκ μέρους του βεβαιώσεων περί ασφαλιστικής ενημερότητας έργου και εταιρείας (βλέπ. άρθρο 12 παρ. 2 περ. 1 της κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών με αρ. 134453/15, η οποία ισχύει για τα τεχνικά έργα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, όπως εν προκειμένω). Οι οφειλές που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση αποδεικτικού ασφαλιστικής ενημερότητας σε ανάδοχο υπαγόμενο στις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 5 εδάφιο ε' του α.ν. 1846/51 αφορούν αφενός το έργο για το οποίο ζητείται η βεβαίωση και αφετέρου την επιχείρηση του αναδόχου, καθώς και τυχόν υπάρχουσες εργοδοτικές ασφαλιστικές οφειλές για τις οποίες έχει ευθύνη για την εξόφλησή τους (βλέπ. άρθρο 4 παρ. 1 της απόφασης του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με αριθμό Φ21/156/20-3-2001, όπως ισχύει). Ο κύριος του έργου υποχρεούται, πριν από κάθε εξόφληση ή οποιαδήποτε τμηματική καταβολή ποσών να ζητά προσκόμιση βεβαίωσης μη οφειλής (για είσπραξη λογαριασμού) του ΕΦΚΑ, για την καταβολή των οφειλομένων προς αυτό ασφαλιστικών εισφορών, παρακρατώντας στην περίπτωση αυτή το οφειλόμενο ποσό, που το αποδίδει απευθείας στον ΕΦΚΑ [αν η ως άνω υποχρέωση δεν τηρηθεί από τις υπηρεσίες του κυρίου του έργου, επέρχεται ως συνέπεια η μετάσταση της σχετικής οφειλής σ' αυτές (Ν.Σ.Κ. 223/76,133/75)]. Η ως άνω βεβαίωση χορηγείται από την αρμόδια Τοπική Διεύθυνση του ΕΦΚΑ, στην οποία έχει απογραφεί το έργο (σχετ. το έγγραφο του ΕΦΚΑ με αριθμό 293814/23-6-2022). Το αποδεικτικό ενημερότητας που χορηγείται κατ' εφαρμογή του άρθρου 8 παρ. 5 εδ. ε' του α.ν. 1846/1951 ισχύει μέχρι την εξόφληση του λογαριασμού, για τον οποίο χορηγήθηκε σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων υπ'

αριθ. 15435/913/16-4-2020 (άρθρο 6 παρ. 1 περ. γ' τελ. εδάφιο), όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε με την απόφαση του ιδίου Υπουργού υπ' αριθ. οικ 42/6/4-1-2021.

37. Επιπλέον από τις ίδιες ως άνω διατάξεις περί δημοσίων έργων και τις σχετικές με τη χορήγηση αποδεικτικού φορολογικής ενημερότητας διατάξεις (άρθρο 12 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας σε συνδυασμό με την κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσα απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων ΠΟΛ 1274/2013), προκύπτει, ως προϋπόθεση για την πληρωμή εγκεκριμένου λογαριασμού, η προσκόμιση από τον ανάδοχο φορολογικής ενημερότητας, η οποία έχει ισχύ δύο (2) μηνών στην περίπτωση που δεν υφίστανται βεβαιωμένες οφειλές. Εάν στο μεταξύ, μετά την έγκριση από τη Δ.Υ. του υποβληθέντος λογαριασμού και εφόσον δεν καθίσταται δυνατή η πληρωμή του συνεπεία καθυστέρησης του αναδόχου να προσκομίσει το σύνολο των απαιτούμενων δικαιολογητικών, λήξει η ισχύς της βεβαίωσης περί φορολογικής ενημερότητας, ο ανάδοχος υποχρεούται στην έκδοση νέας επικαιροποιημένης, άλλως και για όσο διαρκεί η καθυστέρηση προσκόμισης επικαιροποιημένης βεβαίωσης, δεν γεννάται υποχρέωση του κυρίου του έργου για πληρωμή και δεν είναι υπερήμερος αυτός για την πληρωμή. Είναι προφανής ο σοβαρός σκοπός δημοσίου συμφέροντος, που εξυπηρετούν οι προαναφερόμενες ειδικές διατάξεις των άρθρων 39 παρ. 7 του ν. 2065/1992 και 26 του ν. 1882/1990, ήτοι η διασφάλιση της εκπλήρωσης των φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων προς το Δημόσιο και η αποτροπή της απώλειας εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού (ΣΤΕ 1059/2024, 1311/2017, 3765/2013). Έχει εξ άλλου νομολογηθεί ad hoc, υπό το καθεστώς του ν. 3669/2008, ότι δεν υφίσταται υπαιτιότητα του Δημοσίου ως κυρίου του έργου από τη μη πληρωμή υποβληθέντος λογαριασμού, όταν αυτός δεν συνοδεύεται από βεβαιώσεις περί φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, κατά παράβαση της σχετικής νόμιμης υποχρέωσής του (ΣΤΕ 1644/2022, 1198/2020, 2369/2017, 1505/2015, 4364/2014, ΔΕΦ Λάρισας 271/2024).

38. Οι βεβαιώσεις περί φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας καθώς και οι βεβαιώσεις περί καταβολής των προβλεπόμενων στις διατάξεις του άρθρου 37 παρ. 6 του ν. 3669/2008 φόρων, ασφαλιστικών κρατήσεων ή νόμιμων επιβαρύνσεων που παρατέθηκαν παραπάνω πρέπει, κατ' αρχήν, να συνυποβάλλονται από τον ανάδοχο στη Δ.Υ. με τον υποβαλλόμενο προς έγκριση λογαριασμό ή τουλάχιστον εντός ενός μηνός από τη λήξη της μηνιαίας προθεσμίας εντός την οποίας η Δ.Υ. υποχρεούται να εγκρίνει

τον υποβληθέντα από τον ανάδοχο λογαριασμό (ΣΤΕ 1080/2024). Και ναι μεν η μη έγκαιρη προσκόμισή τους κατά παράβαση της νόμιμης υποχρέωσης του αναδόχου, δεν εμποδίζει τον έλεγχο ή ακόμη και την έγκριση του λογαριασμού, για όσο όμως διαρκεί η παράλειψη του αναδόχου να τις υποβάλει, το Δημόσιο, ως κύριος του έργου, δεν καθίσταται υπερέμερο ως προς την πληρωμή (ΣΤΕ 1080,1060,1059/2024, 1644/2022, 1505/2015, 4364/2014).

39. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 2 περ. ι' της απόφασης των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Οικονομικών με αρ. 134453/15, για τα τεχνικά έργα του ΠΔΕ (όπως εν προκειμένω), το τιμολόγιο του αναδόχου για το ποσόν του λογαριασμού περιλαμβάνεται μεταξύ των απαιτούμενων δικαιολογητικών για την πληρωμή των έργων αυτών και ορίζεται ρητώς η υποβολή του τιμολογίου από τον ανάδοχο στην υπηρεσία που εκτελεί το έργο, η οποία και το αποστέλλει, μαζί με τα λοιπά δικαιολογητικά στην οικονομική υπηρεσία για την εκκαθάριση της δαπάνης και την εκτέλεση της πληρωμής, επομένως το τιμολόγιο πρέπει να κατατίθεται στην Δ.Υ. με τον υποβαλλόμενο προς έγκριση λογαριασμό ή τουλάχιστον εντός ενός (1) μηνός από τη λήξη της μηνιαίας προθεσμίας εντός την οποία η Δ.Υ. υποχρεούται να εγκρίνει τον υποβληθέντα από τον ανάδοχο λογαριασμό, άλλως ο κύριος του έργου δεν καθίσταται υπερέμερος για την πληρωμή.

40. Σημειώνεται εν προκειμένω ότι από καμία διάταξη δεν προκύπτει σχετική υποχρέωση για την υπηρεσία να καλέσει τον ανάδοχο του έργου για την προσκόμιση τυχόν ελλιπόντων δικαιολογητικών που κωλύουν την υπερημερία (ΔΕφΘεσ/νίκης 2742/2018). Εφόσον προσκομισθούν από τον ανάδοχο όλα τα απαιτούμενα κατά το νόμο δικαιολογητικά και η εγκεκριμένη πιστοποίηση δεν εξοφληθεί εντός της νόμιμης προθεσμίας, τότε και μόνο το Δημόσιο, ως κύριος του έργου, καθίσταται υπερέμερο και οφείλει τόκους υπερημερίας επί του ποσού του εγκριθέντος λογαριασμού εφόσον προηγουμένως υποβληθεί έγγραφη όχληση από τον ανάδοχο (ΣΤΕ 411/2024).

41. Μετά την προσκόμιση των νομίμων δικαιολογητικών από τον ανάδοχο, η εξόφληση του εντάλματος πληρωμής εγκεκριμένου λογαριασμού προϋποθέτει την τήρηση μιας συγκεκριμένης διοικητικής διαδικασίας που περιλαμβάνει την ανάληψη δαπάνης, τον έλεγχο δικαιολογητικών, την εκκαθάριση, την εντολή πληρωμής (ενταλματοποίηση) και καταλήγει στην υλική ενέργεια της εκταμίευσης του χρηματικού ποσού από το δημόσιο

ταμείο. Η ως άνω διαδικασία διέπεται από τις διατάξεις του δημοσίου λογιστικού (ν. 4270/2014) και τις διατάξεις των άρθρων 75-91 του ν. 4446/2016, με τις οποίες διενεργήθηκαν οι απαραίτητες προσαρμογές στο υφιστάμενο κανονιστικό και νομοθετικό πλαίσιο.

42. Η αρμόδια υπηρεσία που εκτελεί το έργο στην οποία προσκομίζονται τα νόμιμα δικαιολογητικά από τον ανάδοχο, αφού ήδη έχει ελέγξει και εγκρίνει του υποβληθέντα λογαριασμό, τα αποστέλλει στην αρμόδια οικονομική υπηρεσία για την εκκαθάριση της δαπάνης και την εκτέλεση της πληρωμής. Ο υπάλληλος της αρμόδιας οικονομικής υπηρεσίας (που έχει οριστεί ως εισηγητής εκκαθάρισης), ελέγχει τα δικαιολογητικά που προσκόμισε ο ανάδοχος πριν καταρτίσει την εντολή πληρωμής. Σκοπός του ελέγχου είναι η εξακρίβωση της νομιμότητας και κανονικότητας κάθε δαπάνης, σύμφωνα με τις παραγράφους 1α και β του άρθρου 75 του ν. 4446/2016 και δεν επεκτείνεται σε θέματα σκοπιμότητας των ενεργειών των οργάνων της Διοίκησης. Νόμιμη είναι η δαπάνη εφόσον προβλέπεται από διάταξη τυπικού νόμου ή κανονιστική διοικητική πράξη ή εξυπηρετεί την αποστολή του οικείου φορέα και υπάρχει εγγεγραμμένη στον Προϋπολογισμό σχετική πίστωση, κανονική δε είναι η δαπάνη εφόσον έχει νόμιμα αναληφθεί, επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά και η σχετική απαίτηση δεν έχει υποπέσει σε παραγραφή. Όταν από τον έλεγχο διαπιστώνεται ότι δεν καλύπτονται τα απαιτούμενα στοιχεία, ώστε να κριθεί νόμιμη και κανονική η δαπάνη, η οικονομική υπηρεσία οφείλει να αρνηθεί την εκτέλεση της εντολής ενημερώνοντας εγγράφως την αρμόδια υπηρεσία, εκθέτοντας λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους η δαπάνη δεν κρίνεται νόμιμη ή κανονική. Αν ωστόσο, αυτή εμμένει στις απόψεις της και δίνει εκ νέου έγγραφη εντολή για την πληρωμή της δαπάνης τότε η οικονομική υπηρεσία οφείλει να την εκτελέσει, επαναλαμβάνοντας όμως εγγράφως την αντίρρησή της στον υπηρεσία, την οποία και κοινοποιεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο όπως προβλέπεται στο άρθρο 26 παρ. 1 του ν. 4270/2014.

43. Περαιτέρω, η πράξη της έγκρισης του λογαριασμού από τη Δ.Υ. συνιστά διοικητική πράξη και ως τέτοια δύναται να ανακληθεί. Άλλωστε η αρχή της νομιμότητας επιβάλλει στη Διοίκηση την ανάκληση κάθε παράνομης διοικητικής πράξης, υφισταμένης, δε τέτοιας περίπτωσης επιβάλλεται να γίνεται από τη Διοίκηση ενδελεχής και εμπειριστατωμένη αξιολόγηση των παραμέτρων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης και να περιέχεται στην ανακλητική πράξη ειδική, πλήρης και επαρκής αιτιολογία (ΣΤΕ 2412/2018 σκ. 6,

1535/2017, 1931/2015 σκ. 6). Η ανάκληση των παράνομων ευμενών διοικητικών πράξεων επιτρέπεται εντός ευλόγου χρόνου από την έκδοσή τους, ο οποίος δεν μπορεί, όμως, να είναι λιγότερος από πέντε (5) έτη από την έκδοση της πράξης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου μόνου παρ. 1 του α.ν. 261/1968, πέραν των οποίων η ανάκληση απαγορεύεται. Κατά συνέπεια, εφόσον μετά την έγκριση του λογαριασμού που περιλαμβάνει τόκους υπερημερίας για καθυστερημένη εξόφληση προηγούμενου λογαριασμού από τον κύριο του έργου, διαπιστωθεί μετά από έλεγχο ότι οι τόκοι αυτοί τελικά δεν οφείλονται και συνεπώς η έγκριση από τη Δ.Υ. έγινε μη νόμιμα, επιβάλλεται να ανακληθεί από την ίδια για λόγους αναγόμενους στη νομιμότητά της (ΣτΕ Ολομ 2494/2013, ΣτΕ 2987, 2968/2005), η ανάκληση δε την εξαφανίζει εξ υπαρχής ανατρέχοντας στο χρόνο της έκδοσής της και αποκαθιστά τη νομική κατάσταση που υπήρχε πριν την έκδοσή της (ΣτΕ 3667/1993, 15/1978).

44. Κατόπιν των προαναφερομένων, κατά την ομόφωνη γνώμη των μελών του Τμήματος, και λαμβάνοντας υπόψη το διδόμενο ιστορικό, ήτοι ότι ο 54^{ος} λογαριασμός εγκρίθηκε εμπρόθεσμα από τη Δ.Υ. στις 05-01-2022, το δε Δημόσιο, ως κύριος του έργου όφειλε να προχωρήσει στην εξόφλησή του το αργότερο μέχρι τις 05-02-2022, με την προϋπόθεση ότι ο ανάδοχος είχε προσκομίσει έγκαιρα όλα τα απαιτούμενα από το νόμο δικαιολογητικά πληρωμής, ήτοι μεταξύ άλλων α) τις απαιτούμενες βεβαιώσεις περί καταβολής των προβλεπομένων στη διάταξη του άρθρου 37 παρ. 6 του ν. 3669/2008 φόρων, ασφαλιστικών κρατήσεων και λοιπών νομίμων επιβαρύνσεων και πιο συγκεκριμένα των κρατήσεων υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ, του ΕΜΠ και των λοιπών πολυτεχνικών σχολών, β) τα αποδεικτικά της παρακράτησης φόρου 3% επί της αξίας του έργου κατ' άρθρο 64 παρ.1 δ' του ν. 4172/2013, γ) το τιμολόγιο για τις εκτελεσθείσες εργασίες, δ) επικαιροποιημένη φορολογική ενημερότητα μετά τη λήξη ισχύος της αρχικώς προσκομισθείσας στις 20-02-2022. Τα ανωτέρω απαραίτητα για την πληρωμή αποδεικτικά και δικαιολογητικά δεν προσκομίσθηκαν παρά στις 13-10-2023 η δε πληρωμή του λογαριασμού τελικά πραγματοποιήθηκε στις 13-11-2023. Επομένως κατά τα προαναφερόμενα το Δημόσιο ως κύριος του έργου δεν κατέστη υπερήμερο, για όσο χρόνο διαρκούσε η καθυστέρηση της προσκόμισης των ως άνω δικαιολογητικών, η δε έγκριση από τη Δ.Υ. του μεταγενέστερου 55^{ου} λογαριασμού που περιλαμβάνει τόκους υπερημερίας για καθυστερημένη εξόφληση του 54^{ου} λογαριασμού, έγινε μη νόμιμα και ως

εκ τούτου επιβάλλεται η ανάκλησή της από το όργανο που ενέκρινε το λογαριασμό, για λόγους νομιμότητας και περαιτέρω προάσπισης του δημοσίου συμφέροντος.

45. Σύμφωνα πάντως με τη γνώμη (χωρίς ψήφο) της Εισηγήτριας Παρέδρου, δεν ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για την πληρωμή η προσκόμιση του τιμολογίου του αναδόχου για το ποσό του λογαριασμού, καθότι στο άρθρο 53 του ν. 3669/2008 δεν αναφέρεται ότι πρέπει να συνυποβάλλεται με τον προς έγκριση λογαριασμό. Μάλιστα έχει κριθεί ότι, η Δ.Υ. οφείλει να εξοφλήσει τους λογαριασμούς που υποβλήθηκαν εντός διμήνου από την υποβολή τους, ακόμη και εάν αυτοί δεν συνοδεύονται από τιμολόγιο του αναδόχου (ΣΤΕ 2885/2013). Επομένως το τιμολόγιο μπορεί να προσκομίζεται μεταγενέστερα, κατά την εκταμίευση (βλ. ΝΣΚ 24/2022 και 82/2018, σύμφωνα με την οποία, στις συμβάσεις δημοσίων έργων που διέπονται από τις διατάξεις του ν. 3669/2008, δεν απαιτείται η έκδοση από τον ανάδοχο τιμολογίου για τις πιστοποιηθείσες εργασίες του υποβληθέντος λογαριασμού, προκειμένου να εκδοθεί από τη διευθύνουσα υπηρεσία εντολή πληρωμής του λογαριασμού, επομένως καθίσταται υπερήμερος ο κύριος του έργου εφόσον δεν εκδίδει τέτοια εντολή πληρωμής, το δε τιμολόγιο, μπορεί να προσκομίζεται κατά την εκταμίευση). Είναι δε, αυτονόητο ότι εφόσον ο ανάδοχος δεν προσκομίσει το τιμολόγιο κατά την εκταμίευση, δεν καθίσταται εφικτή η εξόφληση του λογαριασμού χωρίς να καθίσταται ο κύριος του έργου υπερήμερος.

Απάντηση

46. Εν όψει των ανωτέρω, στο εν θέματι ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β΄ Τμήμα) γνωμοδοτεί ομόφωνα ως εξής:

α) Το Δημόσιο, ως κύριος του έργου δεν κατέστη υπερήμερο, και ως εκ τούτου δεν υπέχει υποχρέωση καταβολής τόκων υπερημερίας επί του καθυστερούμενου ποσού του 54^{ου} λογαριασμού του έργου «Ολοκλήρωση Κατασκευής Κόμβου Κ1 και των Συνδέσεων της Ευρείας Παράκαμψης Πατρών (Ε.Π.Π.) με τη Ν.Ε.Ο. και Π.Ε.Ο. Κορίνθου- Πατρών από χ.θ. 0+000 έως χ.θ.1+050 της Ε.Π.Π.», για όσο χρόνο διαρκούσε η παράλειψη του αναδόχου να υποβάλει στη Δ.Υ. ή και στην υπηρεσία πληρωμής τα αποδεικτικά πληρωμής των προβλεπομένων στη διάταξη του άρθρου 37 παρ. 6 του ν. 3669/2008 (αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 34 παρ. 5 του π.δ. 609/1985) φόρων, ασφαλιστικών κρατήσεων και λοιπών νομίμων επιβαρύνσεων και συγκεκριμένα α) των αποδείξεων πληρωμής των νομίμων κρατήσεων υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ, ΕΜΠ και των λοιπών

πολυτεχνικών σχολών, β) της κράτησης 6% υπέρ του ΤΣΜΕΔΕ καθώς και της εισφοράς 2% κατ' άρθρο 7 παρ. 1 περ. β1 και ιη αντίστοιχα του α.ν. 2326/1940, γ) του διπλότυπου είσπραξης του παρακρατούμενου φόρου 3% επί της αξίας του έργου κατ' άρθρο 64 παρ.1 δ' του ν. 4172/2013, δ) του τιμολογίου για το ποσό του λογαριασμού καθώς και ε) επικαιροποιημένης βεβαίωσης φορολογικής ενημερότητας, μετά τη λήξη της αρχικώς υποβληθείσας.

β) Η έγκριση από τη Δ.Υ. του 55^{ου} λογαριασμού του παραπάνω έργου, ο οποίος περιλαμβάνει τόκους υπερημερίας του κυρίου του έργου για καθυστέρηση στην εξόφληση του 54^{ου} λογαριασμού έγινε μη νόμιμα και επομένως επιβάλλεται η ανάκλησή της από την ίδια, ως αρμοδίου οργάνου, για λόγους που ανάγονται στη νομιμότητα αυτής και επιπλέον για λόγους δημοσίου συμφέροντος, κατ' εφαρμογή των γενικών αρχών ανάκλησης των διοικητικών πράξεων.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 17 Ιανουαρίου 2025

Ο Προεδρεύων

Η Εισηγήτρια

Χρήστος Μητκίδης
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Βασιλική Παπαγιαννοπούλου
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.